

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

8 Quando, et quomodo depositum finiat[ur] et reddatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

posita proprietatem apud deponentem manere, sed & possessionem: ergo, si is, qui rem deposuit, retinet proprietatem, retinet quoque dominium cum dominum penes eum sit, penes quem est proprietas. Dices, Quid ergo in lege dicitur: Penes deponentem possessionem etiam manere, si quidem is, qui depositum etiam suscepit, id tenet? Respondeo, in iure Civili non dici, possidere rem, videlicet civiliter, eum, qui non suo, sed alterius nomine rem tenet, ut colonus, inquilinus, fructuarius; et etiam, cuius nomine alius rem detinet, dicitur per illum possidere. Is igitur similiter rem possidet, qui lapsu temporis legitimo potest uti uti, & suam facere. Quare, qui depositum rem, eam civiliter detinet, quamvis is qui depositum suscepit, naturaliter tenet. Aliquando tamen rei deposita dominium transierit ad eum, qui suscepit, ut constat ex l. In nave. ff. Locati. vbi Respondit, vbi sic habetur: [Rem locatarum duo genera esse, ut aut idem redderetur, sicuti cum vestimenta iulioni curanda locarentur: aut eiusdem generis, veluti cum argentum ponderatum fabro daretur, ut vasa fierent, aut aurum, aut annuli, ex superiori casu rem Domini manere, ex posteriori, in creditum ire. Idem iuris esse in deposito: nam si quis pecuniam numeratam ita deposuisset, ut neque clausulam, neque obsequatam traderet, sed adnumeratam, nihil aliud eum debere, apud quem deposita esset, nisi tantumdem pecuniam solvere.] Ita lex. Unde quando eunque res deposita consistunt in numero, pondere, vel mensura, cuiusmodi sunt pecunia, frumentum, vel vinum, & traduntur numeratae, vel obsequatae, vel clausulae in aliquo sacculo, vel vaseculo, necis qui deponit, prohibet usum, transit dominium ad eum, qui accipit, & is eas res suo periculo suscipit, & solum debet tantumdem eiusdem generis reddere. Quando vero numeratae traduntur, aut quando qui deponit, interdicit usum ei, qui suscipit, etiam si tradat eas res obsequatas, vel clausulas, dominium manet penes deponentem.

Vndecimo quaeritur, An quando qui suscipit depositum, mercede rem depositam custodit, depositum migret, & transeat in alium contractum? Respondeo, transire in contractum locati, & conducti, ut patet ex l. Si vestimenta, & §. Si quis servum. ff. Depos. quod quidem ratio naturalis ostendit, & docet: quia custos rei deposita locat diligentiam, & operam suam eo ipso, quod mercedem accipit. Nihilominus Bart. consil. 71. vol. 44 sentit non mutari naturam depositi, & probat ex cap. Bona fides, de Deposito: & ratione, quia qui deponit rem, potest quando voluerit eam repetere, mercede tamen custodi soluta. Deinde rei locatae usus ad conductorem transit: sed in tali deposito rei usus minime transfertur ad custodem. Attamen dicitur non potest, quia in huiusmodi deposito sit contractus locati, & conducti: nam in l. 1. §. Si vestimenta, & §. Si quis servum. ff. Depos. habetur: [Si quis depositum mercede ob custodiam suscipit, agi aduersus eum ex conducto, non ex deposito.] Depositum itidem natura sua est gratuitum, non mercenarium officium.

Ad ea vero, quae obijciebantur, Respondeo, ad primum quidem in cap. Bona fides, solum dici, eum, cui depositum commendatur, ex culpa etiam leui obligari, quando ob custodiam depositi, mercedem recipit: sed ibi depositum nomine tantum, non re ipsa appellatur. Ad secundum: Probatur solum eo argumento, in locato, & conducto aliquando contineri pactum expressum, vel implicatum, ut qui rem tradit custodiendam, possit eam reponere quando voluerit, quia non locat rem, sed conducit personam custodis ad rem custodiendam. Atque hinc etiam est, ut quando res alicui datur custodienda, non concedatur ei usus, sed custodia; nihilominus tamen custos suam personam, non rem, locat certa mercede: & qui rem tradit, conducit custodem, non rem.

Quando, & quomodo depositum finiatur, & reddatur.

CAPVT VIII.

PRIMO quaeritur, An quae comitantur, vel consequuntur rem depositam, vel sunt eam ea coniuncta, deposita censentur: ut si depono apud te seruum meum, an etiam vestis serui deposita intelligatur. Respondeo, in l. 1. §. Qua deposita ff. Depos. sic habent: [Quae deposita rebus accedunt, non sunt deposita.] Nihilominus Accursius ibi in Glossa contra legem dicit esse deposita, & dari actionem depositi contra eum, qui suscipit. Falsus est hic Auctor ex alia lege simili: nam in l. Si ut certo, §. usque ff. Commodati, traditur: Si tibi commodati equam, quam pullus comitabatur, etiam pullus intelligitur commodatus, ergo, quae comitantur, inquit, rem depositam, intelliguntur deposita. Sed eerte id iuris non est in deposito, quod in commodato: hoc enim est gratia eius, cui res commodatur, ac proinde, quod rem commodatam comitatur, pro commodato habetur, quia res est utilis, una cum eo, quod ipsam comitatur: at depositum est causa eius, qui deponit, & propterea quae depositum consequuntur, vel comitantur, deposita non censentur. Quare ea, dum extant apud eum, cui res deposita committitur, repetuntur proprie rei vendicatione, non actione depositi.

Secundo quaeritur, cuiusnam impensis, & quo in loco sit depositum reddendum. Respondeo, in l. Si in Asia. ff. Depositi. ita decernit: [Si in Asia depositum fuerit, ut non reddatur, videtur id actum, ut non impensis eius id fiat, apud quem depositum, sed eius qui deposuit.] Et §. sequenti subiungitur: [Depositum eo loco restitui debet, in quo sine dolo malo eius est, apud quem depositum est: vbi vero depositum est, nihil interest.] Ita lex. Exempli gratia: Titius vestem depositam a Caio suscepit in Asia, & deinde Romam venit, quo etiam vestem importauit, ut custodiret solum debet reddere Romae vestem, vbi eam tenet. Quod si in Asia eam restitueret cogitur, in Asiam referre debet, non suis, sed Tui impensis. Et utrumque ostenditur ratione naturalis: quia res deposita, fidei alicuius committitur custodienda, ergo ad fidelem depositi custodiam pertinet, ut qui suscepit, si domicilium muret, rem depositam secum deportet. Et hinc etiam fit, ut damnum sustinere non debeat, si eam restitueret compellitur in loco, unde migravit.

Tertio quaeritur, An in Deposito locum habere queat compensatio? Quaestio talis est: An qui depositum suscepit, illum possit sibi retinere, donec illi satisfiat, & soluat debitum, quod illi alicui deponens debebat? Verbi gratia, debebas mihi decem, deposuisti apud me equum. Quaero iam, an possim retinere equum depositum, donec soluas mihi decem? Respondeo, iure communi, Canonico, & Civili compensationem in deposito minimè locum habere. Id patet ex l. Si quis vel pecunias. C. Depositi, & l. vltima. C. de Compensationibus, & Institut. de Action. §. In bona fidei, & in cap. Bona fides, de Deposito: in quibus locis dicitur esse proprium depositi, ut retineri nequeat loco compensationis, vel deductionis. Compensationem ius vocat, cum aliquid in totum retinetur pro debito: deductionem vero, cum pars retinetur.

Sed cur in deposito solum, non etiam in alijs contractibus fidem seruare necesse est, ne contractus, qui ex bona fide profectus est, ad perditionem trahatur. Respondeo, in cap. Bona fides, de Deposito, & in l. Si quis. C. Depositi, rationem reddi: Ne contractus, videlicet depositus, qui ex bona fide oritur, ad perditionem trahatur. Hoc idem dicitur, quia is, qui rem apud aliquem deponit, fidei eius committit, & tradit, ut, videlicet eam, cura sua, & diligentia custodiat. Unde si rem depositam sibi retineret, qui eam suscepit custodiendam, proprie, & specialiter contra fidem datam facere videretur.

At quia in alijs contractibus res datur ad aliquem vsum, non tam proprie, ac specialiter is qui rem accipit, & contra fidem facere videretur, si eam rem loco compensationis retineret. Item, qui rem depositam suscipit, eo ipso videtur eo pacto suscipere, vt eam loco compensationis, vel deductionis retinere non possit: nam constabit secundum leges, & iura: at iura negant in deposito compensationi locum esse: ergo sese obligat ei, qui deposuit, ne rem depositam loco compensationis ex toto, vel ex parte retinere possit, & leges, & iura reddunt eum inhabilem ad retinendum.

Quanto queritur, An aliquando is qui depositum suscipit, restitutionem in aliud tempus differre queat, etiam cum res deposita repositur ab eo, qui deposuit? Respondeo, in quadruplici euentu posse differre. Primo, quando certè, vel probabiliter sequuturum damnum alicuius momenti, spirituale, vel temporale, & profanum timeretur, si redderetur depositum Domino repetenti, vt si restituatur arma deposita, homini insano, vel furioso. *cap. Ne quis, 22. quest. 2. S. Thom. 2. 2. quest. 62. art. 5. ad 1. Quid si Dominus repositat pecuniam apud me depositam, vt eam male perdat, vel vt luxuriose viuat, vel ludat alea, vel alio quopiam ludo prohibito, vel denique si repetat ad rem sibi tantum noxiam, non alteri?* Caiet. *in 2. 2. quest. 62. art. 5. videret inuere, tunc me secundum conscientiam non cogi ad reddendum; quia charitatis lege compellor vitare peccatum alterius, quando commodè possum.* *Soc. lib. 4. de iust. quest. 7. art. 2. ad 1.* ait, me tunc etiam iura conscientia posse reddere, quia is, qui deposuit apud me, iure, quod solum est, exigit. At, repetit ad malum, inquis, ad quod ille ius non habet. Respondet Sorus, iure suo vi, cum repositit, quod solum est, & in hoc nullum peccatum admittit, ac ideo ego reddere debeo: quod si repetit deprauiato animo, & voluntate, vt videlicet mali aliquid solum sibi noxium perpetret, illi imputetur, non mihi, qui reddo repositenti Domino rem suam.

At enim Caietanus non intelligit generatim posse restitutionem rei depositæ differri, eam ad malum vsum Domino repositente; sed duntaxat, cum repetit ad malum alteri noxium, & perniciosum; veluti si repositat pecuniam depositam, qua emat beneficia Ecclesiastica, iurata alia spiritualia; vel vt corrumpat iudicem, vel testem, vel bellum iniquum gerat, vel vt hostibus opem ferat, vel vt homicidium, vel adulterium admittat, aut eum etiam ob finem, vt veneno sibi mortem abumpat. Verum dubitet quis, an his etiam euentis, lege tantum charitatis, an vero iustitiae lege debeat restituere depositum in longius tempus prorogare? Sunt qui dicant, priuatos homines, qui à priuatis itè hominibus depositum susceperunt, lege tantum charitatis compelli, depositum denegare repositenti Domino, cum ea lege teneantur ad consulendum alterius bono, & saluti. Verius mihi videtur aliquid lege iustitiae obligari, propter iniuriam, quæ fieri potest proximo. Hec, vt dixi, locum habent, quando facile, & commodè sine vilo detrimento nostro possumus depositi restitutionem differre. Secundo, depositi restitutio iure differretur, quando bona eius, qui deposuit, confiscata sunt. *l. Bona fides. ff. Depos.* quoniam auctoritate legis, ob crimea spoliatur quis bonis suis; ergo si quis postquam deposuit quid apud aliquem, crimea partauit, ob quod bona eius publicantur, amisit ille ius iam suum depositum repetendi. Tertio, quando fur deposuit apud te pecuniam furto sublatam, si ipse deinde simul, & Dominus pecunia repetunt, debet Dominum furi præferre. *l. Bona fides. ff. Depos. illic verbis: Si totius rei æquitatem, j & seqq.* Hoc frequenter accidit: ij enim, qui publica auctoritate sunt prolepti tamquam Patriæ hostes, & vulgo Banditi vocantur, multa hinc inde prædantur, quæ apud fidos aliquos amicos deponunt, & deinde ipsi, & Domini repositunt. Sed quid si fur prius, quam Dominus repetat depositum? *Sor. lib. 4. de iust. quest. 7. art. 2. concl. 4. docet, fure siue ante, siue post, Dominum repositente, non illi, sed Domino, secundum conscientiam depositum esse reddendum.* Atqui, dicit aliquis, *in d. l.*

Bona fides, vers. Latro. decernitur furi prius, quam Domino depositum esse restituendum. Ea lex sic est accipienda, vt furi prius repetenti res deposita reddatur, ad comparentem Dominum, vt colligitur ex ead. *l. Bona fides, vers. Quod si ego:* at repetente Domino, siue antea, siue postea sui repositat, depositum est secundum conscientiam Domino reddendum. *d. l. Bona fides, vers. Et hanc proba.* Quarto, depositum mortuo tenetur, quando illud traditum fuit ad custodiendum ei, qui cum illud susceperat, ignorabat rem esse suam, postea vero comperit esse suam rem, & ideo nullo iure compellitur eam reddere illi, qui deposuit. *l. Bona fides. ff. Depos.*

Quinto queritur, Quid sit dicendum, quando res apud aliquem deponitur, & deinde transit ad heredes ob mortem eius, cui est commissum, transiit ex parte ad vnumquemque, an vero quique illorum in solidum tenentur? Vel, si depositis pecuniam apud Titum, & Titio mortuo, eam pecuniam per partes heredes accepterant? Respondeo, quodcumque res diuisa in partes ad heredes transferretur, quisque eorum tenetur ex parte, quam accepit. Quando vero res, vtpote indiuisa ad heredes communiter devenit, tunc omnes obligantur in solidum. *l. Si duo. ff. Depos.*

Sexto queritur, An qui rem seruandam alicui committit, habeat iure communi privilegium, vt ceteris creditoribus anteferatur? Respondeo, eos, qui deponunt apud aliquem rem suam, reliquis creditoribus antefari, qui tantum sunt chirographarij, præsertim si publico instrumento confectio apud numularios pecuniam deponunt. *l. Si hominem. §. Quoties. ff. Depos. Et l. Si ueriori. ff. de Privileg. cred.*

Quenam actio ex Deposito oriatur.

CAPVT IX.

DVÆ actiones ratione depositi dantur in iure Ciuili, & ambae sunt personales, quia ex contractu deiciuntur, vna dicitur directa, altera contraria. Directa competit deponenti, & eius hæredibus aduersus eum, qui depositum susceperat, & eius hæredes, vt si dolose veritas sit in deposito custodiendo, aut si hæredes eius facti sint locupletiores: & hæc actio est ad restituendum rem integram deponenti. *l. i. §. Qui Depositi. ff. Depos.* Si hæres iudem nesciens rem penes testatorem depositam fuisse, alienauerit eam, nec possit eam redimere: agitur, vt rei depositæ pretium reddatur. *l. 2. §. ult. ff. Depos.* Præterea, si quis causa incendij, tumultus, tumæ, naufragij, vel metus, tem depositur apud aliquem, & is, qui eam susceperat depositam, denegauerit, agitur contra eum in duplum. *l. Quod tumultu. ff. Depos.* Ratio penæ huiusmodi est, quia nimirum tale depositum ex necessitate quadam committitur alicui seruandum: unde is qui deponit, non tam libere eligit custodem, quam is, qui rem suam sponte deponit. Contraria actio conuincit ei, qui depositum susceperat, & eius hæredibus aduersus deponentem, & hæredes illius: qua actione repetit impensas vtilis, & necessarias, si quas fecit in re depositæ. Compensationem iudem damni, si quod passus est ex deposito, vt si quis sciens deponeret seruum, qui fur esset, vel equum in calcitrosos, vel mordacem. *l. Actionem. ff. Depos. Et l. Et, apud quem. ff. eod. tit.*

Quæstionis est dubia, An leges, & iura ciuilia metuo actionem furti dederint aduersus eum, qui re deposita, citra Domini consensum vltus sit? Agellius *lib. 7. cap. 15. art. 15.* ait, scilicet uere nimis, Leges duodecim Tabularum actionem dediderunt tanquam in fures, in eos, qui vterentur re deposita, vel commodata, aliter quam in eum finem, ad quem data sit. Labeo, inquit, *in libro de duodecim Tabulis*, actio, & seueræ iudicia de furtis habita esse apud veteres, scripsit, si quæ Brutum solum dicere, furtum damnatum esse, qui iumentum aliorum duxerat, quam quo vtrumque accepterat. Item, qui longius prodixerat, quam quem in locum petierat. Itaque Q. Sextiola *in librorum, quos de iure Ciuili composuit, sexdecimo*, verba hæc posuit: Quod cui seruandum datum

est, si